

Bérkülönbségtől a szerepelvárásokig: mik a magyar nők és férfiak problémái?

Az Integrity Lab elemzése

Összefoglaló

A nemek közti bérkülönbséget tartja a legnagyobb egyenlőtlenségi problémának a magyar társadalom, nők és férfiak egyaránt. Ezt követi a gyermekneveléssel kapcsolatos női elvárás és a nők elleni erőszak ügye. Utóbbi a Fidesz szavazói jelölték a legalacsonyabb, míg az LMP szimpatizánsai a legmagasabb arányban a legfontosabb problémaként – derül ki az Integrity Lab legújabb országos reprezentatív közvélemény-kutatásából.

A kutatás során hét meglévő társadalmi problémát vizsgáltunk: négy nőket, két férfiakat, valamint egy, mindkét nemet közvetlenül érintő ügyet. Az említési rangsor első három helyére a nőket érintő ügyek (bérkülönbség, anyai feladatok, erőszak) kerültek, ráadásul a férfi válaszadók is ugyanezeket az ügyeket azonosították a legmagasabb arányban. Minden második nő (53 százalék) válaszolt úgy, hogy a legfontosabb probléma a nők alacsonyabb keresete, és így vélte a férfiak harmada is.

A gyermekneveléssel kapcsolatos társadalmi elvárások a nők felé a társadalom 33, a nők elleni erőszak 31 százalék számára jelenti a legfontosabb ügyet. Ezt követi a két férfi-ügy: az alacsonyabb várható élettartam (18 százalék), és a család eltartásának apákra háruló társadalmi elvárása (16 százalék). A lista végén a női vezetők alacsony száma, valamint a mindkét nemet sújtó elvárások és előítéletek szerepeltek, ezeket 14-15 százalék választotta.

A nők és férfiak szerepével és kinézetével kapcsolatos elvárások és előítéletek ugyanakkor kiemelkedő problémája a legfiatalabb generációnak: a 18-29 év közöttiek harmada választotta ezt a kutatás során – számukra ez az egyik legjelentősebb ügy. Az életkor szerepe abban is megmutatkozik, hogy a bérkülönbséget, valamint a női vezetők hiányát az idősebb korosztályok azonosították problémaként: számukra vélhetően ez megélt tapasztalatból következik.

Jól jelzi bizonyos kérdések átpolitizáltságát, hogy szavazói csoportokon belül igen jelentős különbségeket találunk. A nők elleni erőszak kérdését sokszor kerülni próbáló Fidesz választóinak csupán ötöde jelölte ezt az ügyet fontos problémaként. Ezzel szemben az Isztambuli Egyezményrel régóta következetesen foglalkozó LMP-s Szél Bernadett pártjának szavazói számára ez a kérdés kiemelkedően fontos.

A baloldali pártok szavazói számára a bérkülönbség az abszolút legfontosabb probléma: 53 százalékuk jelezte ezt. Szintén köztük volt a legmagasabb a női vezetők alacsony számának említése – ezt a baloldaliak 25 százaléka választotta, míg a teljes népességben ez az arány csak 15 százalék.

Végül a Jobbik esetén az egyik férfi-ügy, az alacsonyabb várható élettartam problémáját találtuk megkülönböztető témaként: a párt korábban a férfiak 40 éves nyugdíjba vonulásával kampányolt, ami magyarázat lehet arra, miért ez a terület lehet kiemelt a választóik számára.

Bevezető

A nők és a férfiak jogegyenlősége a demokráciákban ma nem kérdés – a magyar alaptörvény is tiltja a nemi alapú diszkriminációt. A törvény szerinti egyenlőség ellenére ugyanakkor számos megkülönböztetés éri a két nemet, e különbségek vizsgálata pedig az elmúlt évek kiemelt közéleti, politikai témája lett. A nők kettős feladata a családban és a munkahelyen, a fizetési különbségek, a társadalmi szerepek és sztereotípiák kérdése, vagy a nőket érintő erőszak – a felsorolás egyre hosszabb, ám az országos szintű probléma-listán jellemzően nem ezek a tételek szerepelnek elől. Munkanélküliség, megélhetési nehézségek, illetve az egészségügy – egy ilyen felsorolás alkalmával a választók jellemzően ezeket a rendszerszintű területeket jelölik meg.

Az Integrity Lab az elmúlt közel egy év során harmadik alkalommal végzett kutatást a nők politikai részvételével kapcsolatban: első alkalommal¹ a női politikusokról alkotott választói véleményt mértük fel, második kutatásunk² fókuszában a nők alacsony politikai részvételének okait kutattuk. A magyar parlamentben ugyanis tartósan alacsony, 10 százalék körüli a női képviselők aránya, és bár a női érdekvédelmi szervezetek és a média egyre több ügyet hoznak felszínre, a politika csak érintőlegesen foglalkozik a nemi alapú egyenlőtlenségek hétköznapi kérdéseivel.

A téma elválaszthatatlan kérdése, hogy milyen hátrányokat szenvednek a nők és a férfiak a nemükből adódóan – mik azok az ügyek, amelyek valóban foglalkoztatják őket. Az Integrity Lab friss közvélemény-kutatásában³ nem kizárólag a női, hanem a nemi egyenlőtlenségből fakadó problémákat kutatta. Célunk, hogy reális képet kapjunk arról, mely ügyek foglalkoztatják leginkább a társadalmat, és melyek azok a problémák, amelyek kifejezetten egy-egy demográfiai csoportban jelentkeznek.

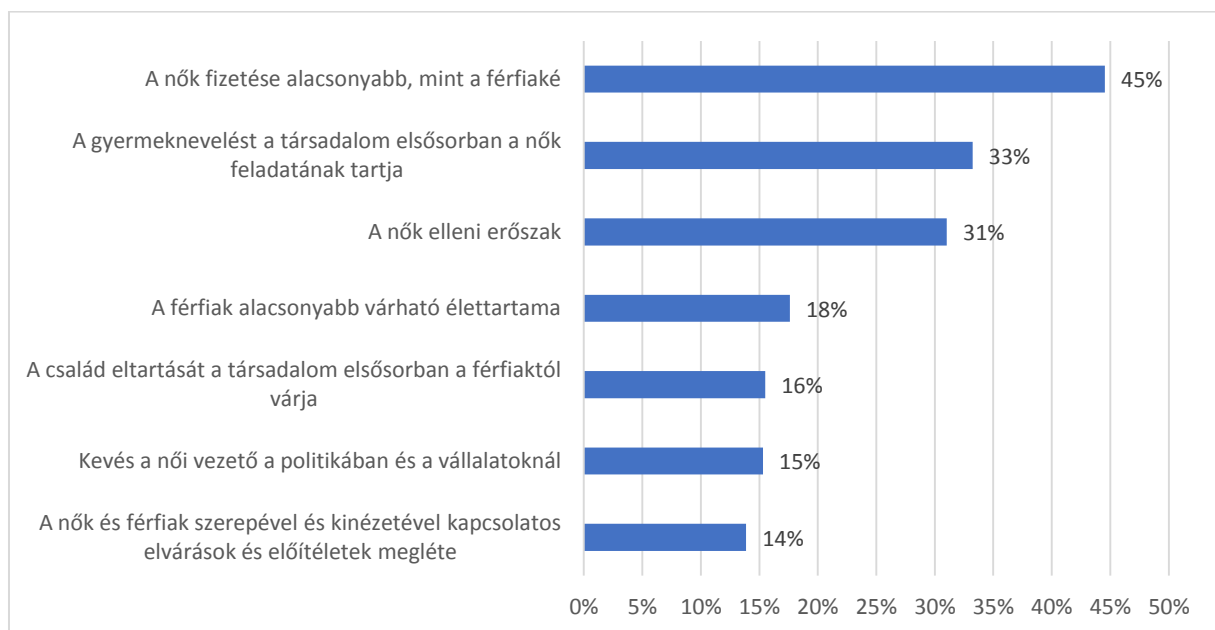
¹ <http://integritylab.hu/2016/08/04/noi-politikusok-a-kozvelemeny-szemeben/>

² <http://integritylab.hu/2016/11/07/miert-nincs-tobb-no-a-magyar-politikaban/>

³ A kutatást 2017 február 22-28 között végezte a Závecz Research, 1000 fő telefonos megkeresésével. A kutatás nemre, életkorra, végzettségre és településtípusra nézve reprezentatív.

Problémák

A kutatás során hét különböző problémát soroltunk fel, amelyek közül a válaszadók kettőt választhattak. A hétből négy a nőket, kettő a férfiakat, egy pedig mindkét nemet érintette. A problémák közül a legtöbb említést egyértelműen a nők fizetési különbsége kapta: a válaszadók 45 százaléka választotta a legfontosabb két probléma közé. A megkérdezettek harmada vélte úgy, hogy komoly nehézséget okoz, hogy a gyermeknevelést a társadalom elsősorban a nők feladatának tartja. Ettől kevéssel lemaradva következett a nők elleni erőszak kérdése, ezt a válaszadók 31 százaléka jelölte meg. Az első három helyre tehát a nőket érintő problémák kerültek. 18 százalékos említéssel a negyedik helyre került a férfiak alacsonyabb várható élettartama, és szintén az őket érintő, családtartó szereppel járó elvárások az ötödik helyre. A lista végére a nők alacsony száma a vezetői pozíciókban, valamint a nők és férfiak szerepével kapcsolatos előítéletek, elvárások megléte került.

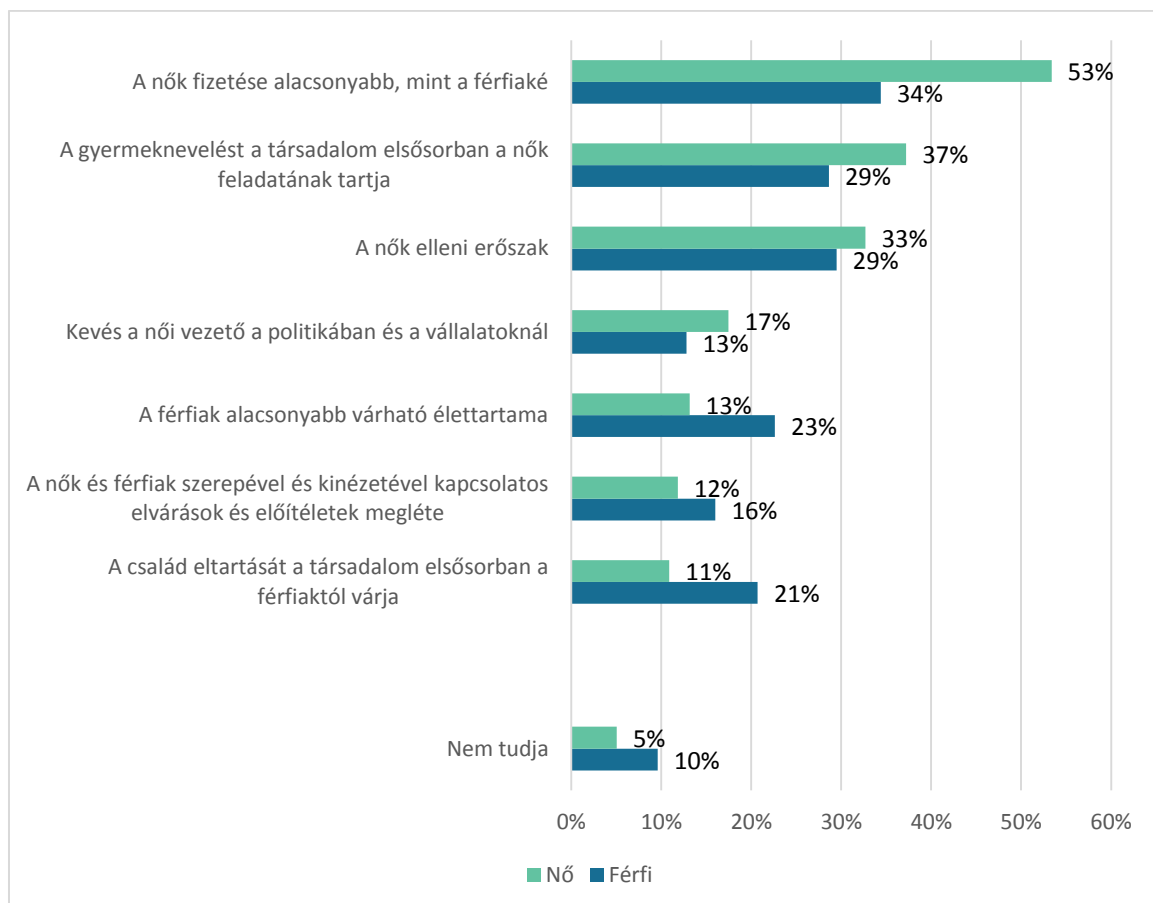

1. ábra: Most felsorolok önnek nőket és férfiakat érintő problémákat. Kérem, válassza ki, ezek közül melyik ma Magyarországon a két legfontosabb probléma! Említések százaléka

Noha a listán vannak nőket és férfiakat is érintő ügyek, a három legfontosabb probléma nem mutat különbséget nemek szerint, bár az említési arányok jelentősen eltérnek. Fizetési különbség, családayai feladatok és a nők elleni erőszak – ez a top 3 mind a férfiak, mind a nők esetén. A női válaszadók között ugyanakkor az alacsonyabb fizetés problémája

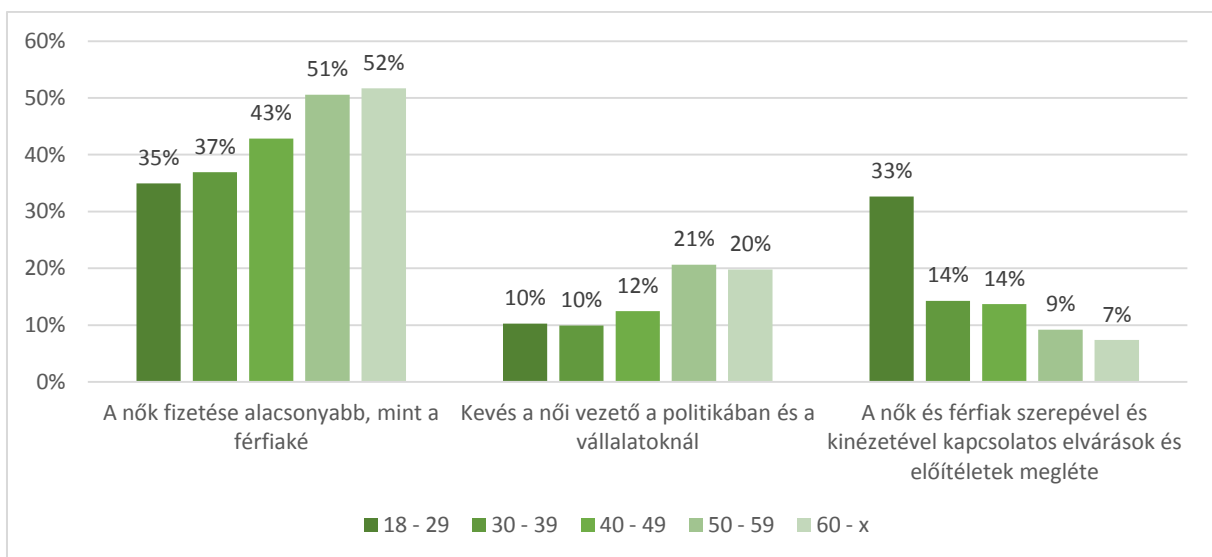
egyértelműen kiemelkedik: 53 százalékuk választotta ezt. A nők továbbá mind a négy őket érintő nehézséget előre sorolták, a férfiak, illetve a mindkét nemre vonatkozó ügy említése hátulra került, mindössze 11-13 százalékos.

A férfi válaszadók között kisebbek az ingadozások: a fent is említett három kiemelt női probléma említési-aránya 29-34 százalékos. Ami a „saját” ügyeiket illeti: a férfiak alacsonyabb élettartamát, illetve az apaszereppel kapcsolatos elvárásokat a férfiak negyede-ötöde választotta fontos kihívásnak. Számukra a nők alacsony száma a vezetésben a legkevésbé említett probléma. Azt látjuk tehát, hogy a nőket érintő problémák a férfiak előtt is ismertek, és azokat sajátjaik elé rangsorolják.

2. ábra: Most felsorolok önnek nőket és férfiakat érintő problémákat. Kérem, válassza ki, ezek közül melyik ma Magyarországon a két legfontosabb probléma! Említések százaléka

A problémák érzékelése jelentősen eltér a különböző életkori csoportokban. Az egyik legnagyobb különbség a 18-29 évesek körében látható: a legfiatalabbak között a nők és férfiak szerepével és kinézetével kapcsolatos elvárások és előítéletek a harmadik legégetőbb problémaként végzett – minden harmadik fiatal választotta ezt. Ez mintegy két és félszer magasabb arány, mint amit a teljes népességben mértünk. Érdekes különbség ebben a korcsoportban, hogy a nők anyasággal kapcsolatos elvárásait jóval kisebb arányban választották, mint az idősebb korosztályok, ám az apák esetén már nem mutatható ki ilyen eltérés.

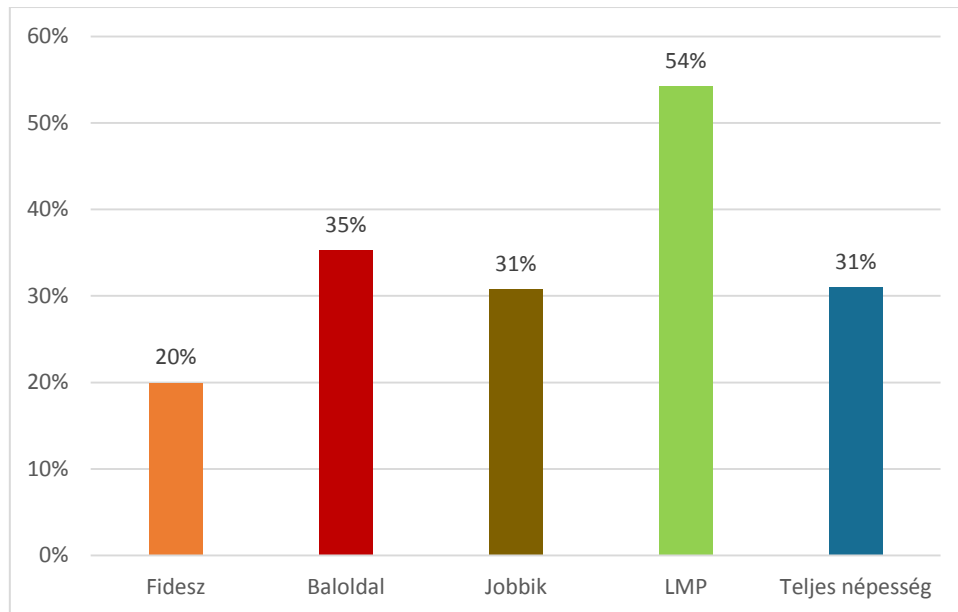
3. ábra: Különböző problémák említési aránya, korcsoportok szerint

Az idősebb korosztályok számára a nők alacsonyabb fizetése, és hiányuk a vezetésből látszik jobban problémaként – vélhetően az életútból fakadó tényleges tapasztalat lehet e mögött.

Pártpreferencia szerinti megoszlás

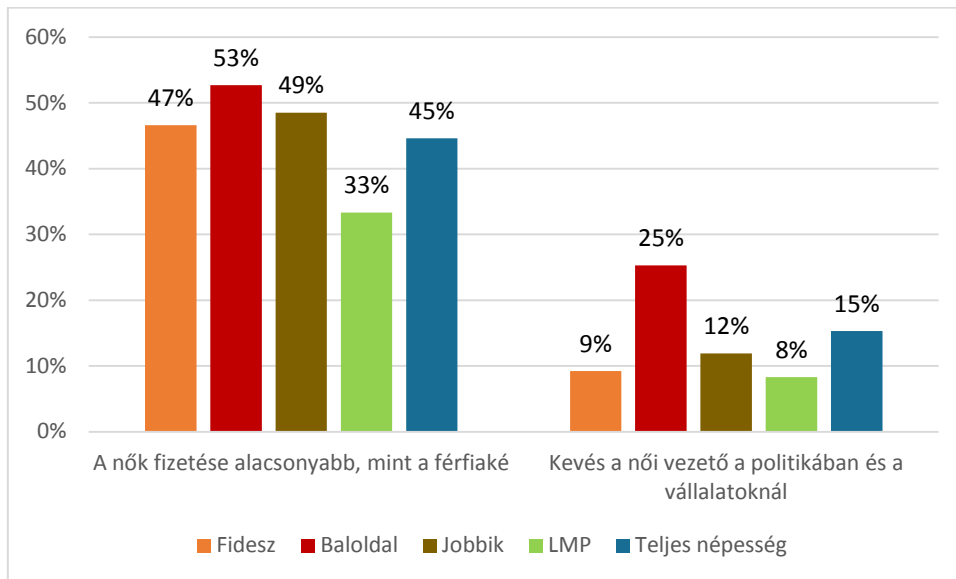
A magyar politikai életben a nők helyzetével kapcsolatos problémákat elsősorban a baloldali pártok tartják napirenden, az utóbbi hónapok során a legtöbb figyelmet a nők és gyermekek elleni erőszak csökkentéséhez szükséges intézkedésekre vonatkozó ajánlásokat tartalmazó Isztambuli Egyezmény kapta. A felmérés alapján az látszik, hogy az ügy különösen az LMP szavazóihoz jutott el: az ökopárt szavazóinak 54 százaléka említette a nők elleni erőszakot. E kérdésben a skála másik végét a kormánypárti szavazók jelentik: a Fidesz választóinak csak ötöde jelölte problémaként a nőket érintő erőszakot. Ez valószínűleg összefügg azzal, hogy a

kormánypártok jellemzően kerülnek az erőszak témáját, és az Isztambuli Egyezmény ratifikációja is évek óta várat magára. A téma iránti távolságtartás másik következménye, hogy a Fidesz szavazók 11 százaléka nem tudott vagy nem akart választani a problémák közül, ami jelentősen magasabb arány, mint a többi párt szavazóinak esetében.

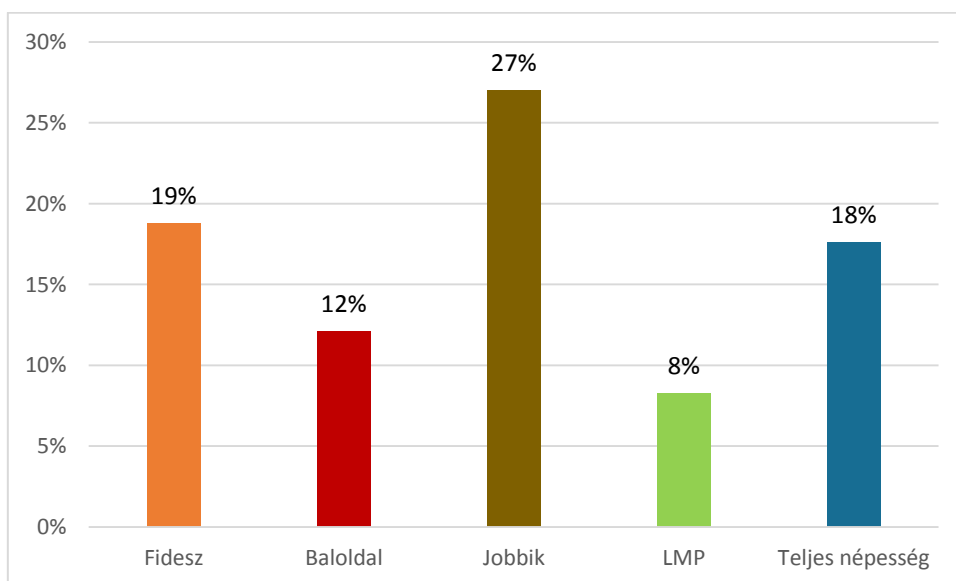
4. ábra: „A nők elleni erőszak” legfontosabb problémaként való említése, pártpreferencia szerint

A baloldali pártok szimpatizánsai számára egyértelműen a fizetési különbségek ügye a legtöbbet említett téma, 53 százalékuk választotta a legfontosabb probléma egyikeként, hogy a nők kevesebbet keresnek. A másik megkülönböztető ügyük a nők kimaradása a vezetésből: minden negyedik baloldali problémaként azonosította, ez több mint másfélszer magasabb arány, mint az országos átlag. A vezetői szinten lévő különbségeket a Fidesz és az LMP szavazói látják a legkevésbé fontos ügynek a többihez képest.

5. ábra: A bérkülönbség, illetve a kevés női vezető problémák említése, pártpreferencia szerint

A Jobbik-szavazók kapcsán a férfiak alacsonyabb várható élettartama került elő – ezt a párt szimpatizánsainak 27 százaléka választotta, szemben az országos átlag 18 százalékkal. Erre csak részben lehet magyarázat, hogy a Jobbik szavazók között magasabb a férfi szavazók aránya, az apaságot érintő másik kérdésben ugyanis nem látunk ilyen eltérést. A férfiak 40 év munkaviszony utáni nyugdíjazása korábban a párt egyik témája volt – ennek már lehetett hatása az életkorral kapcsolatos kérdésre.

6. ábra: A férfiak alacsonyabb várható élettartamának problémaként való választása, pártpreferencia szerint